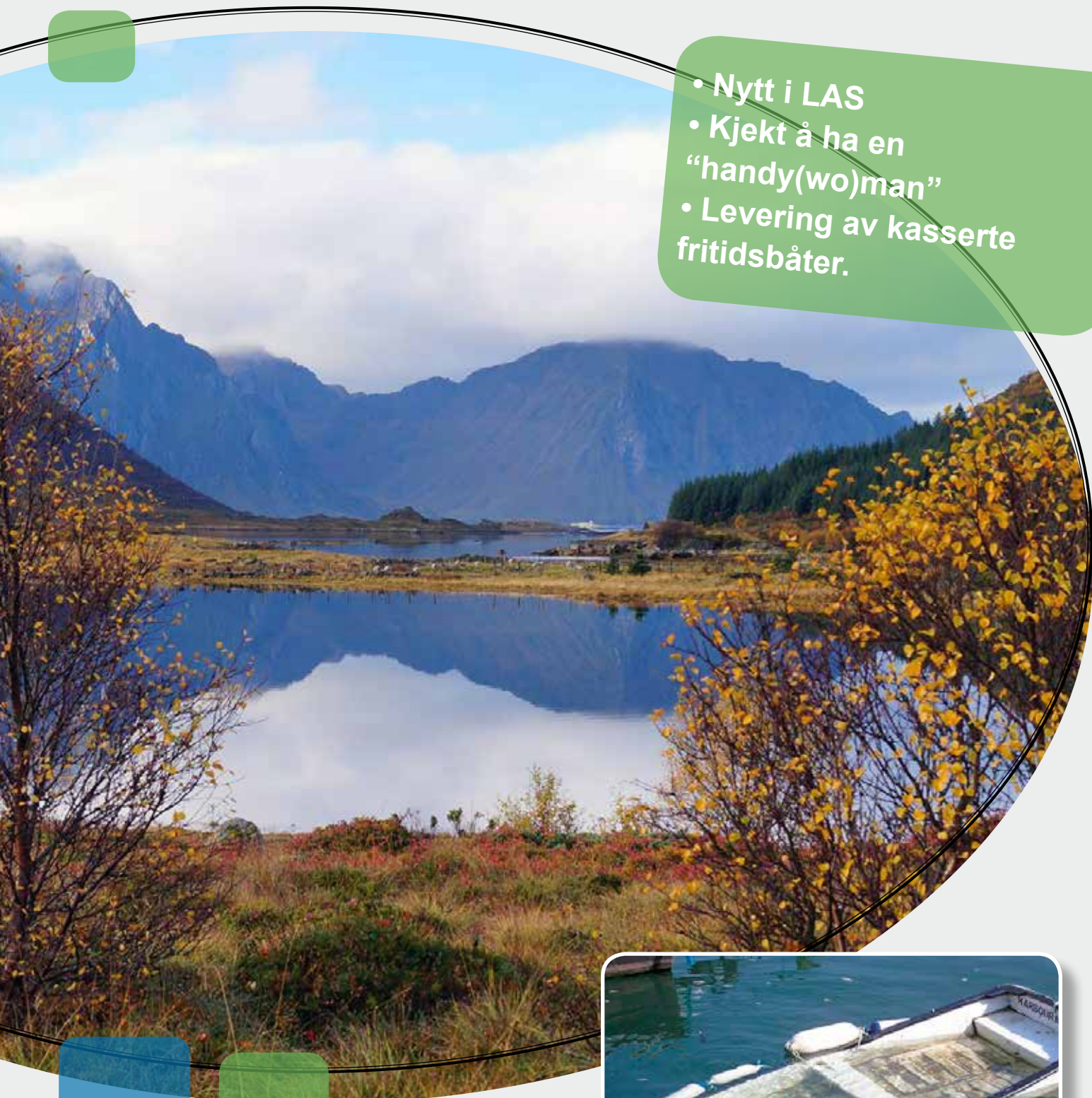

Miljønytt

1. Utgave - 2017 • Årgang 23.

- Nytt i LAS
- Kjekt å ha en “handy(wo)man”
- Levering av kasserte fritidsbåter.

Nå kan du levere kasserte fritidsbåter og få
refusjon. Foto: Donald Bain/
Wikimedia Commons

Stortingets melding om avfallspolitikk og sirkulær økonomi

Avfallsbransjen har i flere år etterlyst en melding om avfallspolitikken. En melding som fokuserer på at avfall ikke lenger blir kastet på et deponi, men inngår i et kretsløp av ressurser til nye råvarer. Da klima- og miljøminister Vidar Helgesen la frem meldingen i juni i sommer understreket han 3 områder:

- Norge skal tilpasse seg nytt regelverk i EU
- Vi skal sortere mer, øke materialgjenvinningen av plast, samt unngå matsvinn
- Marin forsøpling skal bekjempes og her skal Norge være et foregangsland

Dette er gode hensikter, men på flere områder mangler konkrete tiltak. Regjeringen ønsker forskriftsfesting av produsentansvar for emballasje og vil også se på produsentenes medansvar i forsøpling. I denne sammenheng er det på høy tid at å få på plass en slik forskriftsfesting. Det vil gi bedre oversikt for alle som har en rolle, fra produsent og importør til detaljhandel, kommuner, gjenvinnere og returselskaper.

I forhold til kildesortering har kommuner og interkommunale selskaper i en årrekke gått i front og lagt til rette for en bedre sortering. Ser vi på utviklingen lokalt har vi i Lofoten gått fra å kaste alt i en svart plastsekk i stativ frem til 1998, og til i dag med tre avfallsdunker samt sekker til emballasjeplast. I tillegg sorteres det glass- og metallemballasje og tekstiler til containere på miljøpunkter. I 1998 ble ca 90% av avfallet i Lofoten lagt på deponi, mens de siste årene er det bare ca 4% av avfallet som går til deponi.

Men vi skal sortere enda mer. EU krever at 50% av husholdningsavfallet og lignende avfall blir materialgjenvunnet i 2020. I dag ligger Norge på om lag 38%. I 2025 og 2030 øker EU sine krav til henholdsvis 60 og 65 prosent. I Lofoten har vi i flere år ligget langt fremme nasjonalt med utsortering til materialgjenvinning av både matavfall og plastemballasje. For å nå målene i 2025 og 2030 må kanskje restavfallet gjennomgå en maskinell robot-sortering? Og en større del av byggavfallet må materialgjenvinnes. Dette vil skape utfordringer for hele bransjen, fra produsent, forbruker, gjenvinner, og til ny produsent, men det er en nødvendighet når vi bruker mer av ressursene enn det jorden produserer, og det er da denne tankegangen som kalles sirkulær økonomi.

Kommunene råder over bare 1/5 av alt avfall i Norge. Her ligger det et betydelig potensiale i å stille krav til hele bransjen, ikke bare deler av bransjen.

At meldingen setter av mye plass til bekjemping av matsvinn og marin forsøpling er gledelig. Meldingen går også i dybden på både å kartlegge og forebygge kilder til marin forsøpling, heve kunnskapsnivået og lede arbeidet internasjonalt. Her har LAS vært og vil fortsatt være bidragsytere. Og vi gleder oss også til at det nye miljøsenenteret mot marin plastforsøpling nå skal bygges opp i Lofoten og lede arbeidet med disse oppgavene.

Einar Solvang, daglig leder

Utgiver av LAS Miljønytt:

Lofoten Avfallsselskap IKS, Lekneskroken 3, postboks 99, 8376 Leknes
tlf 76 05 40 30 post@las-lofoten.no
www.facebook.com/las.lofoten www.las-lofoten.no

Hjertesukk for kildesortering

Det finnes de som fortsatt tror vi kaster alt på ei dyngje, men faktisk er vi i en situasjon hvor vi som samfunn må sørge for å kildesortere. I 2016 kastet hver nordmann i snitt 433 kg husholdningsavfall (SSB.no)! I en husholdning på fire utgjør det hele 1,7 tonn(!) per år. Mye kastes i sorteringsløsningene hjemme, men det er og viktig at dere lytter når vi forteller hvilke containere avfallet dere leverer skal legges i på miljøstasjonen.

Avfallsmengden sier noe om bruk av ressurser, bruk av energi og at berget med "søppel" blir uendelig stort hvis vi ikke tenker på å gjenbruke. Avfallsmengdene blir nesten et bilde av baksiden av det forbrukersamfunnet vi lever i. Desto viktigere blir det å tenke sirkulær økonomi, med gjenbruk, materialgjenvinning og å få avfallet inn i loop. Vi varmer opp med litt kontorpoesi, og oppfordrer ALLE SAMMEN til å holde Lofoten ren!

Hadde eg berre visst..

*Hadde eg berre visst kor ille det vart
Grønt og rødt kan fort bli grått og svart
Når vi ikkje "føre var" forstod
Og ikkje tenkte på før no
at livet i naturen er ein kjær ballanse
utan at vi hjelper, har det kanskje ikkje ein sjanse?*

*Vi fødes til forbrukere, vi bruker og vi kaster
Men når vi ikkje har en loop som fanger opp,
då hjelper ei plaster!
Dunker med lokk i brunt, grått og blått
fangar søppel som ikkje er for smått,
Men kva med det som i sluken før
og etter bilvask vart gjeve til moder jord?*

*Hadde eg berre visst kor lite som skulle til
At vesle meg kan gjera ein skilnad, -hvis eg vill!
Null-utslipp kan eg ikkje klare
Men eg treng ikkje adlyde: "må berre ha det"
Gjenbruk og å kjøpa kvalitet, samt skilja på kva peng
eg bruka på MÅ ha og kva eg egentleg ikkje treng.*

*Hadde eg bærre visst det eg veit i dag,
det viktigste er mat, luft, vatn og å vera i lag
At den naturens evige syklus fungerer, betyr eigentleg alt
At det yra av liv, at der er lys og salt.
Denna verda heng saman på ein forunderleg måte
Gjev oss visdom til å sjå, slik at ikkje alt forblir ei gåte.*

MKH

2 nederste bilder: Fra rydding i Vestervika, Flakstad, med 1 trinn Naturbruk på Vest-Lofoten VGS, i regi av prosjektet Clean Up Lofoten med støtte fra Miljødirektoratet.

Nytt i LAS:

Nytt om navn

På hovedkontoret har vi fått en forsterkning innenfor området drift, med Frank Johansen. Frank er utdannet ingeniør og jobbet tidligere i Secora. Han vil primært bistå i driftsprosjekter. Frank jobbet også i LAS i perioden 1996-97.

I tillegg har Bjørn Harald Brenna vært engasjert på timesbasis i en periode. Han har bistått med avviking av RIB turer med rydding av marint avfall i Clean Up Lofoten-prosjektet.

Telefonsystemet har blitt trådløst

LAS har oppgradert sitt telefonsystem til et trådløst system. Dette har gitt oss større mobilitet, bedre køsystem og ikke minst muligheten til å sette over innkommende telefoner mellom avdelingene og til mobil.

Vi håper dette skal bidra til en bedre service til våre kunder og abonnenter. Våre hovednummer vil fortsatt være i bruk, men de interne fastnummerene vil etterhvert forsvinne, og blir erstattet med mobilnummer.

Utvidelse av Leknes Miljøstasjon

Antall besøkende på miljøstasjonen har økt betydelig, og ofte er det kø over vekta. Dette krever bedre tilrettelegging, og det krever litt endring med tanke på logistikken. Løsningen her er at det komme en ny og større rampe, som kan ta i mot flere leveringer samtidig. Hageavfallet vil også få et eget område, og det vil komme en ny innkjøring til stasjonen.

Området som nå opparbeides er på ca 6000 m2 og det er Alf Brekken & Sønner Drift AS som utfører grunnarbeidet. Når arbeidet er ferdigstilt, vil stasjonen få på plass gjerder rundt, i tillegg til overvåkningskamera - som dessverre viser seg nødvendig i disse dager. Vi ber om tålmodighet i anleggsperioden.

Lektor 2 - prosjektet

Lektor2-ordningen er en nasjonal realfagsatsing som finansieres av Kunnskapsdepartementet og ledes og driftes av Naturfagsenteret ved Universitet i Oslo.

Å besøke skoler i Lofoten er en av våre arbeidsarenaer i LAS, der vi bistår med fagstoff relatert til kildesortering og miljø m. m. Herunder ble vi forespurt om å delta i Lektor 2-prosjektet. Hvor vi i vår har jobbet med både Svolvær skole og Leknes skole på ungdomsskoletrinnet i 2017, og hvor vi har sett på blant annet det "usynlige" avfallet, hormonhermere.

Utvidelse av deponi

Kildesortering sørger for at svært mye av avfallet som samles inn går til gjenvinning. En del av avfallet er likevel ikke egnet til det, da det ikke er brennbart. Og etter som deponiet som har vært i bruk frem til i dag begynner å bli fullt, var det nødvendig med utvidelse.

Maskinentreprenør Alf Brekken & Sønner vant anbudet og har nå ferdigstilt et 19 000 m² stort areal som utgjør det nye deponiet.

Under grus og pukk ligger hele 3 duker som er vanntette, og som derfor vil samle opp vannet fra deponiet, det man kaller sigevann. Sigevannet blir jevnlig kontrollert for å sikre at det ikke lekker ut miljøgifter. Deponiutvidelsen

hadde en prislapp på kr 7 mill. og er en investering for årene fremover. At vi har et godkjent deponi i Lofoten er også viktig av beredskapsmessige hensyn.

Ny lagerhall er ferdigstilt

Den nye lagerhallen i Haugen er ferdigstilt og tatt i bruk. Nå lagres papir og plast innendørs til det blir sendt med bil til de respektive fabrikkene. Dette er også ønskelig fra Grønt Punkt, for å ivareta kvaliteten på avfallsråstoffet.

Hallen er 600 m² og 9 m. høy, slik at bilene enkelt kan lastes under tak. Det er port fra hallen hvor papir og plast blir presset, slik at det enkelt kan mellomlagres i påvente av transport, og dermed beskyttes mot sollys. UV-stråler bryter ned plast og dermed svekkes kvaliteten, samt at risikoen for at regn og vind som kan påvirke vekta eller medføre flygeavfall, blir minimal.

Refusjon for å levere kasserte fritidsbåter

Foto: Donald Bain/Wikimedia Commons.

1. oktober i år trådte Miljødirektoratet sin refusjonsordning i kraft, hvor båteier kan få kr 1000,- når de leverer kasserte fritidsbåter. Dette gjelder også kajaker og kanoer, men ikke båter i aluminium.

Ordningen gjelder for båter opp til 49,21 fot (15 meter), og båter inntil 15 fot (4,57 meter) kan leveres gratis til alle våre miljøstasjoner. Vær oppmerksom på at dette gjelder båter uten innenbordsmotor.

For båter over 15 fot, vil mottaket være ved hovedanlegget vårt i Haugen.

For å ta i mot båter mellom 15-49,21 fot, må vi ha en egen tillatelse fra Fylkesmannen for miljøsanering trinn 1. Vi håper den er på plass når dette magasinet blir distribuert. Følg med på våre nettsider www.las-lofoten.no

Når du leverer båten må du ha med et skjema som du fyller ut, og som du får signert av avfallsselskapet som dokumentasjon på at båten er levert. Dette må du benytte når du søker til Miljødirektoratet om refusjon. På våre nettsider ligger det også link til dette skjemaet.

Ny rolle som koordinator mot reiseliv og avfall.

7. september arrangerte LAS en workshop "Økt turisme i Lofoten og avfallsproblematikk! Representert var eierkommuner, styret i LAS, Destinasjon Lofoten, Statens Vegvesen, Nordland Fylkeskommune og sekretæriatet i Lofotrådet. Her kom det frem sterke ønsker om at LAS tar på seg en koordinatorrolle hva gjelder tilrettelegging for den delen av turismen som har egen husholdning (bobil/telt/caravan) og som gjerne villcamper. Dette blir da et Clean Up Lofoten-prosjekt.

Forslag på dette ble fremlagt som styresak i LAS, der styret gav sitt bifall til et forprosjekt. LAS har forøvrig også en stor andel av turismen allerede, gjennom salg av gulsekker eller frivillig abonnementsløsning ovenfor fritidsboliger.

Foranledningen til dette arbeidet var blant annet den mediadebatten som utspant seg i sommer, med overskrifter som henviste til masse avfall og avføring i naturen i Lofoten. At det finnes enkelte pressområder, som man nå skal se på er tilfelle, men det ser jo for det meste rent og fint ut. Og dette er viktig å få frem, slik at ikke reiselivsnæringen rammes. Samtidig som det er klart at man trenger bedre tilrettelegging i pressområdene, et arbeid som våre respektive eierkommuner allerede har påbegynt.

Renovasjonsrutene kommer på anbud

Innsamling av husholdningsavfall er en forpliktelse kommunene har, og som LAS oppfyller i Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan. Innsamling av husholdningsavfall skal være til selvkost, og vi som selskap har ikke lov til å tjene penger på denne aktiviteten - i motsetning til eksempelvis mottak av avfall fra bedrift, hvor det er åpen konkurranse.

Med regelmessige mellomrom lyses innhenting ut på anbud i henhold til loven om offentlig anskaffelse. I de siste anbudene er det Østbø avd. Lofoten som har vunnet, men nå er det ny anbudsrunde, -og de blir spennende å se hvem som skal hente avfallet fra neste sommer.

Inngjerding av miljøstasjonen i Leknes og Fjøsdaalen

Vi har pålagt fra Fylkesmannen å gjerde inn våre miljøstasjoner, og dette er selvsagt for at folk ikke skal ferdes på anleggene utenom åpningstid. Nå er det selvsagt gjerder rundt det meste av miljøstasjonene i dag også, men vi har hatt et planlagt avvik med områder hvor dette ikke har vært på plass, og som det nå blir utbedret. At dette har tatt litt lengre tid enn ønskelig skyldes at har avventet noen eksterne avgjørelser og anleggsarbeid, men nå er altså arbeidet påbegynt.

Jobben med å sette opp gjerder og nye porter skal utføres av Tojo A/S fra Sørreisa. De er tildelt oppdraget etter anbudskonkurranse.

Har ikke renovasjonsbilen tømt i henhold til tømmekalenderen?

Se våre driftsmeldinger for årsak og eventuelle endringer.

Se www.las-lofoten.no

Kjekt med en “handy(wo)man”

Rundt om i de lofotske hjem finner vi titt og ofte en “handy(wo)man” som trives godt med hammer og spiker. Enten det er oppussing, større renovering eller det bare er litt flikking som skal gjøres, så har vi en tradisjon i Norge med å gjøre mye selv. Selv om entreprenører og profesjonelle snekkere har godt med jobber, og krav til både kildesortering og avfallshåndtering, så er det en del som hobbysnekkeren også bør vite. Sorterer du underveis blir det mye billigere enn å levere alt usortert. Her er noen tips på områder hvor vi opplever at det gjøres mange feil.

- **Laminat er restavfall**

Dette er fordi laminat inneholder mye som ikke er trevirke. Parkett derimot, kan du kaste som urent trevirke så lenge det ikke inneholder jern/metaller og/eller plast/gummi.

- **Trepaller + jern og metall = Usant**

Ofte stables jern og metall på paller, men når dette skal kastes i containeren må man påse at pallen ikke følger med. Pallen kastes sammen med rent trevirke.

- **Plastsekker + trevirke = Usant**

Plastsekker er fine å frakte i, men husk at når trevirke (eller hageavfallet) kastes i container på miljøstasjonen så må sekken tømmes og legges i riktig container/dunk.

- **Ingen avfallstype heter “hele vegger”**

Her må det demonteres litt, slik at avfallet faktisk kan sorteres.

- **Trykkimpregnert avfall er egen avfallstype**

Det er svært viktig at trykkimpregnert trevirke sorteres ut i egen container. Selv om de nyeste typene er mer “miljøvennlig”, klarer ikke forbrenningsanlegget å skille de fra urent trevirke - noe som resulterer i avvik, og det kan fort bli kostbart!

- **Vindusruter som fjernes fra karm**

Noen velger å fjerne vindusglasset fra karmen for å få leverte til inert pris. Vær oppmerksom på at det ofte sitter igjen en aluminiumslist i karmen - denne må fjernes før at karmen kan leveres som urent trevirke!

- **PCB-vindu og klorparafinvindu**

Isolerglassvindu med miljøgifter skal leveres hele, og ikke demonteres.

- **Asfaltplater er restavfall**

Se også www.las-lofoten.no/avfallstyper

- **Vi har sekker for asbest for salg!**

De er 1 m3 og merket med asbest.

Pris per stykk er kr 200,- +mva. For større mengder/ plater må dette pakkes på paller, i plast, og merkes med “asbest”.

- **Avfall på avveie**

En del av avfallet som vi finner mye av ved rydding av marint avfall langs kystlinja, er plast-folie (fra industri) og isopor. Noe av dette kan trolig komme fra byggeprosjekt. Vi finner også fugeskum og golvbelegg. Om dette skyldes profesjonelle eller hobby aktører, skal være usagt - men vi oppfordrer til en ryddig anleggsplass, og informerer både til husholdning og bedrift.

Ved strandrydding har vi funnet både golvbelegg og fugeskum, begge på yttersida av Lofotodden.

Farlig avfall

Hver husstand kan kaste inntil 1 tonn med farlig avfall hvert år. Utover dette, må også husholdninger betale på lik linje med næring. Men det er nok de færreste som har så store mengder.

Farlig avfall kan være:

- Lyspærer og lysstoffrør
- Batterier
- Maling, lakk og løsemidler
- Spraybokser
- Spillolje og oljefilter
- Vaskemidler
- Kvikksølvtermometer
- Bilpleieprodukter
- Røykvarslere (radioaktivitet)

Og skal du frem med verktøykista er det mer du må være oppmerksom på, blant annet:

- PCB-vindu (norsk: 1965-1975, utenlandsk t.o.m 1980)
- Klorparafin-vindu (norsk: 1975-1990, utenlandsk 1980-1995)
- Fugemasse (prod. 1960-1990)
- Terrasse og inngangsdører med hard polyuretanskum (ofte gult) og tetningslist med miljøgifter (prod. før 2003).
- Garasjeporter med polyuretanskum (prod før 2003).
- Asbest/eternitt
- Trykkimpregnert trevirke. (F.eks så er terrasser og utvendige trapper i tre nesten alltid bygget med trykkimpregnert trevirke, som inneholder miljøgifter. Vær oppmerksom på at grønnfargen forsvinner etterhvert, og at trevirket kan være malt.
- Trevirke med kreosot.

Alt farlig avfall må leveres på miljøstasjonen. Er du usikker, må du spørre. Bedrifter må deklare avfallet.

Lyskilder

Har du noen gang tenkt på hvor mange lyskilder som er i bruk en mørk høstkveld? Det blir noen tusen...

Når disse slutter å fungere, må de leveres til godkjent mottak, slik som våre miljøstasjoner.

De må da sorteres i 3 typer (se etter skilter på miljøstasjonen)

- Lyskilder MED kvikksølv (sparepærer)
- Lyskilder UTEN kvikksølv (Led og glødepærer)
- Lysstoffrør

Batterier

Batterier er svært mye benyttet i dag, og det er et strengt regelverk for yrkestransportører og for oppbevaring av batterier når disse blir avfall. Spesielt Litiumion batterier kan være brannfarlig når de ikke er stabilisert. Vær derfor nøye med at batteriene kommer til godkjent mottak, som våre anlegg, og ikke havner f.eks i restavfallet.

På miljøstasjonen du grovsortere i 3 typer.

- Alkaliske batterier (AA o.l)
- Knappcelle batterier
- Bilbatteri

Clean Up Lofoten - litt ditt!

Prosjektet Clean Up Lofoten, som eies av Lofoten Avfallsselskap IKS og Lofotrådet, er inne i sitt 3. driftsår. Med en oppstart med midler fra Fylkesmannen i Nordland i 2015, og med en planlagt varighet på 5 år, er vi allerede halvveis. Hovedmålet er å få slutt på lokal forsøpling, men det hender vi strekker oss lengre geografisk, som f.eks ved å holde foredrag ved et seminar i Murmansk! Om vi er i rute med å få slutt på forsøpling i Lofoten vet vel dere som bor i her bedre enn oss - for spørsmålet blir jo om **dere** ser en forskjell?

Vi mener selv at det er færre avfallsbål. Selv om det finnes noen etterslengere med svartrøyk, synes vi at det har blitt vesentlig bedre. Her har vi hatt et godt samarbeid med representanter fra vår respektive eierkommuner.

Hva strandrydding gjelder, så er det vel lenge siden Lofoten har vært så ren som i år - men det er fortsatt mye igjen, og vi trenger nok frivillige enda noen år til. Det gleder oss å høre at kunnskapen om marint avfall har økt betraktelig, og vi håper at dette også påvirker holdningene til forsøpling.

Et område hvor det fortsatt er en del avfall, er langs veiskuldrene. Her har vi absolutt mer å gjøre. Ellers så har vi fortsatt fokus på reiseliv og fiskeri.

Tiltakene vi har hatt i 2017:

- **Synlighet på fergene** (de med digital skjerm) til og fra Lofoten, med appell om å benytte stedets infrastruktur av avfallsbeholdere og caravantømme plasser.
- **Oppgradering av turistkartet**, som frem til medio oktober har hatt over 2400 unike sidevisninger via vår webside. Og det har nok sørget for at vi har mange utenlandske visninger også, blant annet har 60 ulike nasjonaliteter vært inne på www.cleanuplofoten.no. Sverige, Tyskland, USA, Polen og Danmark er mest representert.
- **Informasjonsbrosjyre til fiskere** ble sendt 23.februar i år, som innstikk i avisen Kyst og Fjord. Denne avisen er landsdekkende, og hadde fulldistribusjon i Lofoten fiskere denne dagen. Brosjyren ble laget i samarbeid med Norges Fiskarlag, som også har lagt ut eksemplarer ved sine velferdsstasjoner i området. Brosjyren kan leses i sin helhet på www.cleanuplofoten.no
- Gjennom **prosjektet Sjøfarer** søker vi fiskebåteiere/sjark som ønsker å være piloter for å levere gratis det herreløse avfallet de måtte finne når de er ute på fiske i våre farvann. Vi kom litt sent i gang, så vi håper vi får større resultat når sesongen starter igjen.
- Sammen med havnesjefen i Vestvågøy og prosjektet Rene Havner i Ballstad (Norsk Landbruksrådgivning avd. Lofoten) har vi etter oppfordring fra Fylkesmannen i Nordland påbegynt et pilotprosjekt om **avfallsmottak i Ballstad havn**. Av fiskere får vi opplyst at dårlig kapasitet på container i havner er et problem, og en nøkkelfaktor for å få et renere marint miljø.

• **Strandrydding i Lofoten**, har nesten blitt et helårsprosjekt. Frivillige ønsker å rydde, -og andre prosjekter oppstår, som f.eks Clean Up Paddling. Så langt har vi registrert ca. 116 ryddeaksjoner, som er ny rekord. Når Miljønytt har gått i trykken er det det klart for rapportskriving. Dette prosjektet er støttet med midler fra Miljødirektoratet

• **Rydding på utilgjengelige steder** er et annet prosjekt vi har fått midler til fra Miljødirektoratet. Vi har arrangert RIB-turer på Yttersida av Lofotodden sammen med Aqua Lofoten Coast Adventure, og til Bakjorda med Lofoten Fishing and Searafting. I tillegg har vi også fått midler til å støtte June Grønseth og Kyrre Pettersen i Laukvik, som har ryddet i naturre-servatet utenfor Laukvik. Naturbruk ved Vest-Lofoten VGS som har vært på ryddetokt til Fallkråaområdet, og Lofoten Folkehøyskole har ryddet på en øy på Svellingflaket.

Med midler fra:

Oppgradert kart online, slik at turister kan finne frem når "nøden er størst" eller de trenger å kaste en pose restavfall.

Oddlaug Knutsen, fra Fylkesmannen i Nordland, holder innlegg for kaieiere på Ballstad.

• Clean Up Lofoten deler gjerne av vår erfaring, da det er vår tanke at kysten blir raskere ren hvis flere blir inspirert. Våre tiltak og vår miljøblogg kan derfor studeres nærmere på vår nettside www.cleanuplofoten.no

Monica Kleffeltgård Hartviksen holder innlegg på seminar i Murmansk. Foto: Lise Karlsen

Blant slike "delinger" er en tur til i Murmansk, på *Norwegian-Russian seminar on Marine plastic pollution in the Barents Sea*, hvor prosjektlederen holdt et innlegg. I vår deltok vi med innlegg på åpent møte hos Vågan Arbeiderparti, med tema "et renere Lofoten, en privatsak eller offentlig anliggende". Vi har også gitt innspill på høringsforslaget "forskrift for tilskudd til tiltak mot marin forurensning".

I tillegg får vi mange andre henvendelser fra andre interessenter innenfor marin forurensning som ønsker å besøke området. Nå sist var det Mepex som kom på besøk for å gjøre plukkkanalyse av det marine avfallet som ble ryddet.

Rebecca Briedis fra Mepex analyserer hva det marine avfallet egentlig består av.

Rydding av kystlinja er i tillegg til å være en givende syssel, både god trening og stedet for mektige naturopplevelser - og så er det jo veldig sosialt!

Med midler fra:

Strand- og kystrydding i Lofoten

Tusen takk til alle dere frivillige som har brukt tid til å rydde langs vår kjære kystlinje! Vi tør å påstå at det er lenge siden Lofoten har vært så ryddig som den er nå, men det er selvsagt mer igjen. Vi ser imidlertid at der det er ryddet er det lettere å vedlikeholde oppryddingen, siden det nye ikke er like nedgrodd. Det er likevel ingen grunn til å hvile på laurbærene, for det viktigste er at området er rent - og vi trenger tilbakemeldinger på rene områder når vi kommer til neste års ryddeaksjon. At det er mindre avfall, gjør jobben desto lettere. Og vi er derfor spesielt glad for alle enkeltpersoner, par, familier, nabolag, skoleklasser, politiske parti, velforeninger og organisasjoner med flere som bidrar med ryddeaksjoner! Tusen takk!

Hva gjelder de turene som vi har arrangert med RIB for å frakte frivillige ut til rydding, har vi nytt av året også ryddet på Innersida, nærmere bestemt på Bakjordsøyene (i området Stramsund/Valberg). Vi ble overrasket over hvor mye avfall som faktisk var på de øyene. Det tok vesentlig lengre tid enn forventet å få de rengjort, men nå er alle unntatt én helt ryddet.

På Yttersida av Lofotodden har vi også fått gjort en god del, men trenger svært pent vær til de områdene som gjenstår. Det er vanskelig å komme i land enkelte steder, da man er svært følsomme for strømforhold. Den fullstendige oversikten kommer i vår årlige rapport. Så langt har vi iallefall rekord i antall deltakere, og andre beste lengde ryddet. Når det gjelder vekt, så har vi ikke alle tallene enda, men vil nok nærme oss fjorårets rekord.

Resultat fra 2017*

Kommune	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Andre	Sum
Antall aksjoner	16	15	50	35	1	116
Antall deltakere	141	105	368	446	120	106
Antall meter	6925	17650	37010	38100	4000	99685
Antall kg	14450**	1450**	8994	8115	5000	33109

*Tallene er ikke endelige, da vi mangler å få inn de siste vektene. **Fellesinnveininger fra Kystvakten, er ikke fordelt pr kommune.

Vi håper å få fortsette med denne ryddingen også neste år, så hvis du er interessert, ta kontakt med oss til våren og/eller følge med på vår facebookside.
www.facebook.no/cleanuplofoten

Jakten på kildene til marin forsøpling

For å få en effektiv slutt på marin forsøpling, må man i tillegg til å rydde det opp - se på hvor det kommer fra, og hvilke løsninger som må på plass for at avfallet ikke skal komme på avveie. Derfor har vi også registrerings-skjema, hvor den som rydder kan registrere funn av utvalgte artikler.

Spørsmålsstillinger som "hvor lenge det er siden avfallet ble kastet/mistet" og "hvor stor andel kommer langveis fra", er to variabler som ikke er like lett å finne svar på. Det vi vet er iallefall at vi finner mye både norsk, som kan være ganske kortreist - og vi finner mange vannflasker som tyder på et mer kontinentalt opphav. Det viktigste spørsmålet vi må stille er likevel, forsøples det fortsatt? Og svare er ja. Ved å gå langs veiene våre, ser vi fortsatt avfall!. Kommer dette fra bilister eller gående langs veien? Drikkebokser, gatekjøkkenemballasje og snuseballasje er iallefall en klar gjenganger! Så her er det potensiale til å bli bedre.

Av hva vi finner langs kystlinjen vår, så er **korte taustumper**, mindre enn 50 cm, som det er mest av. Om en taustump har en ren sårflate, eller er "tjafsete" i enden, avslører om tauet er revet av eller kuttet med kniv. I det siste tilfellet er det trolig også kastet. Mange av disse tauene er også bøtingkapp fra nøter, og her har man en jobb å gjøre med å få bedre rutiner, og ta hånd om avkappet der det oppstår.

Nummer 2 på listen er **isoporbiter**. Både bytte av flyteelement i kaier og fiskerinæringen har vært foreslått som kilde her, men i det senere er også byggevirkosomhet kommet i søkelyset. Isopor blåser lette av gårde med vind, og plutselig har det blitt svært mange små biter...

Deretter følge **drikkeflasker**... og de utenlandske får vi ikke gjort noe med, men de norske derimot - "pant alt, alltid" - og la for all del ikke en brusflaske i plast komme på avveie - nedbrytningstiden sier å være ca 450 år...

Topp 15 (med foreløpige tall)

1. Tau under 50 cm
2. Drikkeflasker i plast (utenlandsk design)
3. Isoporbiter > 5 cm
4. Drikkeflasker i plast (norsk design)
5. Tau over 50 cm
6. Matemballasje i plast
7. Fiskeline
8. Garnringer og flottører
9. Korker
10. Pakkebånd, strips
11. Plastposer
12. Lokk/korker
13. Emballasje fra bad, vaskerom
14. Andre plastkanner andre enn olje-/bensinkanner
15. Deler/gjenstander av jern- og metalleder.

Innholdet i denne posen hadde utløpsdato best før 06.92. Fargene har holdt seg fint, når posen ikke lå i direkte sollys. Funnet på Helle i år.

Det handler om gode holdninger

Uansett, om det er avfall fra næring eller privatpersoner, så kommer vi ikke unna hvor viktig det er med gode holdninger. Det handler om å bry seg, og å forstå konsekvensen hvis man ikke gjør det, ref. sitatet fra Robert G. Ingersoll; "i naturen finnes hverken belønning eller straff, kun konsekvenser". Derfor er det så fantastisk flott med alle de folkene både i lokalt her i Lofoten, og globalt som faktisk bryr seg. For om ikke alle bidrar proaktivt i ryddearbeid, så kan man 1) bidra med å sørge for at eget avfall ikke kommer på avveie, og 2) bli med å dele informasjon om konsekvensene, slik at flere har mulighet til å gjøre det riktige.

Mer om sortering

Fretext er tilbake - gjenbruk av tekstiler - og sko!

Fretext fikk på forsommeren 19 bokser for mottak av brukte tekstiler i Vågan og Vestvågøy. Det er Sortland Arbeidssenter AS som har tømning og tilsyn med disse. Så håper vi det blir flere bokser lengre vest i Lofoten på sikt. Fra før har også UFF satt ut bokser rundt om i Lofoten.

Det som er nytt nå, er at både gjenbrukbare og gjenvinnbare tekstiler kan leveres inn. Både klær, gardiner, sengetøy og håndduker kan leveres uansett hvor slitte de er. I tillegg kan man levere sko!

LAS har p.t. Fretextbokser på miljøstasjonene i Svolvær og Leknes, men innsamling gjennomføres ikke nå gjennom avfallsselskapet. Vi vil forsøke å bidra med informasjon ut, men det er Fretext som har det siste ordet. Har du spørsmål om hva som kan kastes, eller hvordan det benyttes - kan du benytte facebookgruppen "gi til fretext" til å stille dine spørsmål.

Boksene er plassert:
Vestvågøy

- Leknes Miljøstasjon
- Lofotsenteret, Leknes
- Røde Kors lokaler på Fygle

Vågan

- Svolvær Miljøstasjon
- Kiwi Osan
- Amfi Svolvær
- Laupstad skole
- Shell Svolvær
- Kabelvåg sentrum

Medisiner må leveres på apoteket!

Husk at medisiner og medikament skal leveres på apoteket. Her vil det bli sendt videre til destruksjon, dvs. forbrenning.

Grunnen til dette, er at man ikke ønsker gamle medisiner på avveie. Så rydder du i medisinskapet/-skuffen så vet du nå hvor innholde må leveres.

Meld fra om eierskifte og adresseendring!

Husk å melde adresseendring og eierskifte til oss: post@las-lofoten.no eller tlf 76 05 40 30.

Eventuell avtalegiro må abonnenten selv avslutte i sin bank, vi har ikke anledning til å gjøre det fra LAS.

Nødraketter er brannfarlig!

Nødraketter utgjør faktisk en brannfare, og regnes som "eksplosiver" på lik linje med ammunisjon, fyrverkeri, sprengstoff og fenghetter. Som avfallsmottak har vi ikke lov å ta imot eksplosiver, av forståelige grunner. Dette skal leveres til politiet, og skal absolutt ikke kastes i restavfallet.

Under strandrydding fant vi også en i Refsvika - den ble bragt med tilbake til sivilisasjonen og avlevert på korrekt måte.

Fjerning av oljetanker for innlevering til godkjent mottak

I forbindelse med forbudet mot fossil oljefyring i Norge som trår i kraft i 2020, har Miljødirektoratet foreslått at alle nedgravde oljetanker som ikke lengre brukes, må tømmes og fortrinnsvis graves opp. Miljødirektoratet har sendt forslaget til Klima- og Miljødirektoratet.

En oljetank har en gjennomsnittlig levealder på rundt 30 år, og når dette overskrides kan det fort føre til lekkasje. Det kan fort bli svært dyrt, med både luktproblematikk i boligen og skader i miljøet. Selv om tankene er "fyr tomme" inneholder de fortsatt betydelige mengder rest olje, ofte tilsvarende 1/10 av tankens totale volum.

Å fjerne tanken er ikke en jobb for hvem som helst, man må vite hva man gjør. Tanken må fjernes på en slik måte at det ikke medfører fare for forurensning i seg selv, og i henhold til regelverket forøvrig. Gamle tanker kan lett punktere eller kollapse i arbeidet. En jobb utført av profesjonelle ligger mellom 10 000 - 30 000 kroner, men når det er krav til sanering, dvs. regjering med kjemisk rens, så er det greit å snakke med en sertifisert aktør.

En fremgangsmåte til fjerning av oljetank er beskrevet på www.oljefri.no og "slik fjerner du oljetanken", og du kan også finne mer informasjon på www.miljodirektoratet.no Du kan også sjekke ut Enovas støtteordning på www.enova.no

En tom tank i metall leveres til LAS, og vi tar selvsagt i mot oljen også. Oljen regnes som farlig avfall, og som privatperson får du levert den gratis, inntil 1 tonn.

Kilder: www.miljodirektoratet.no "Foreslår at oljetankene skal opp" 04.10.2017, www.dinside.no "Ønsker fjelles regler for fjerning av oljetank" 06.10.2017 og www.oljefri.no "Slik fjerner du oljetanken på 1-2-3-4"

Emballasje etter fastfood/gatekjøkkenmat er ofte å se som forsøpling, spesielt etter helgedager. Snusbokser og bokser fra drikkevarer med og uten alkohol like så.

Klarer alle i målgruppene som bruker disse produktene å ta avfallet med til en dunk, så er mye gjort! Jo da, du har sikkert fin og ryddig bil, men ta heller med deg en pose du kan samle avfallet opp i - om du ikke kan kjøre bortom en dunk. Så vidt jeg forstår så er det ikke alltid kjøredistansen frem til en dunk, det står på...

Dette gjelder selvsagt ikke alle! Vi har møtt noen som virkelig sier i fra når de ser forsøpling, men du som er etterslenger: Rydd etter deg! Da blir det hyggeligere for dem som kommer etter.

Rusken er et kjempeflott tiltak, men burde egentlig være unødvendig i 2017... og til våren er det nok på'n igjen - men vi håper det blir mindre år for år! Takk for at du bidrar!

Takk for at du tar avfallet med deg hjem - og ikke kaster det langs veien

Følg oss på facebook og internett:

www.facebook.com/las.lofoten

www.las-lofoten.no

**Sammen holder vi
Lofoten ren!**

LAS
Lofoten Avfallsselskap IKS